

Conferència Cercle d'Economia

Seguretat jurídica: és necessària?

09/12/2002

Conferenciants:

Sr. Carmelo Gómez

Sr. Joan Joseph López Burniol

P: Si em permeteu, començarem amb les preguntes, Sr. López Burniol, ¿creu que és necessària una codificació del dret privat andorrà?

R: És convenient, però no és imprescindible, jo m'he format en la tradició jurídica romana en la qual, o sigui, abans els he dit, el dret per a mi no és una ciència, és una tècnica, no hi ha més justícia que la justícia del cas concret, i em vaig educar amb la idea, ¿Què és el que és just? És el que la societat considera que és adequat en cada moment, a través dels jutges i aplicant les lleis elaborades per la societat democràtica, o bé el costum.

Els anglesos són una democràcia establerta des de fa molts segles, no han tingut una Constitució escrita, el problema no és de lleis, el problema és de sistema d'administració de justícia, el que ha de funcionar és l'administració de la justícia, la justícia ha de ser ràpida, ha de ser previsible, i aquesta previsibilitat pot articular-se sobre el sistema legal o bé sobre el sistema del precedent. ¿Què és el que determina en cada àmbit concret una resolució positiva o negativa? Senzillament factors de tipus cultural, vostès diran "nosaltres som un país dels Pirineus que està al mig de dos estats amb unes codificacions que ho han codificat absolutament tot, el que és lògic i natural és que nosaltres també ho codifiquem, a mi em sembla fantàstic que codifiquin, però imprescindible no ho és, en el món del dret relativitzin tot el que són dogmes, Aristòtil deia: de vegades, les lleis el millor que tenen és que siguin velles.

Abans de canviar-les pensin-s'ho dues vegades, els alemanys també tenen un sistema molt estricte d'avaluació abans de dictar una llei nova, codificar pot resultar una eina útil, però de cap manera no és imprescindible.

R: Sr. Carmelo Gómez: En todo caso, la codificación sí tendría más sentido en su momento, a comienzos del siglo XIX, porque el material jurídico anterior estaba mucho más disperso, presentaba mayores contradicciones y era signo de progreso, eliminar la antinomia, ordenar y sistematizar las materias, un poco la admiración de Hegel ante el código francés o los primeros códigos, pero hoy en día ese material está más ordenado, ya no es urgente que se codifique, aunque se facilita más su conocimiento pero no es tan prioritario, vamos.

R: Sr. López Burniol: Para los abogados es más cómodo.

P: ¿Crea inseguretat jurídica, la inexistència d'un registre de la propietat?

R: Sr. Burniol: ¿Qué es, el registro de la propiedad? És una institució de publicitat. ¿Quan no era necessari, el registre de la propietat? En una societat agrària, fa cinquanta anys, a Canillo tothom sabia qui era el propietari de tot, ¿quina falta hi feia, un registre de la propietat, quan es feia una hipoteca? Mare de Déu, si es feia una hipoteca es causava un daltabaix. En canvi, en una societat urbana, ¿qui és el propietari del tercer dreta? No ho sap ni el del tercer esquerra. Hipoteques se'n fan moltes, cada dia més, a Espanya les parelles estan comprant els pisos hipotecant un 60% del sou, el que vull dir és que, a la llarga, en una societat urbana és absolutament imprescindible la existència d'un registre de la propietat, el que passa és que quan vostès facin el registre de la propietat han de fer-lo amb molta cura. El sistema de seguretat jurídica preventiva funciona, és un carro amb dues rodes, aquestes dues rodes integren una mateixa eina, per tant ha de ser utilitzada per persones que tinguin una cohesió cultural i una cohesió funcional, que no entri conflictes de competències, que es distribueixi en el seu rol únicament segons criteris d'eficàcia i d'eficiència econòmica. Quan vaig prendre possessió, el dia 1 de març de l'any 1977, a la notaria de Barcelona el degà era Josep Maria Puigsaletes i va ensenyar-me una cosa que no oblidaré mai, va dir-nos: “vosaltres esteu molt contents, veniu aquí de notaris per oposició a Barcelona, a Granollers... —eren oposicions entre notaris, per a nosaltres era una realització professional molt satisfactòria—, però tranquils eh, que tampoc n'hi ha per tant. Penseu que el notariat és una institució que només es justifica per dues raons, la primera, perquè compleix la seva funció, la segona, perquè sigui més barat

que l'alternativa. Criteri d'eficiència econòmica. El sistema de seguretat jurídica preventiva articulada en notaries i registres funciona com un rellotge i és més barat que l'alternativa perquè, ¿quina és, l'alternativa? L'alternativa són les empreses asseguradores, que assegurin el resultat de la transacció amb menys garanties respecte al contingut d'aquesta i, evidentment, a un preu més car, aquells de vostès que dubtin de les meves paraules, perquè és evident que qualsevol estat pot plantejar-se això en el moment de tirar endavant un sistema de seguretat jurídica. Hi ha documentació molt abundant al respecte, en tots els notariats europeus, no només a l'espanyol, també en el francès. Registre de la propietat, sí, però regulat de manera que s'evitin disfuncions i amb la seguretat absoluta que és un sistema que funciona amb una gran eficàcia en aquests moments. Només una última referència, els països de l'est d'Europa estan implantant sistemes similars.

Esto puedes explicarlo mejor tú, que eres de derecho natural.

R: Sr. Gómez: Mañana mismo a la una tengo que ir por razones de cortesía, porque obtuve una invitación, al consorcio de la zona franca donde se realizan unas sesiones más o menos cortas, como ésta, en torno a la firma electrónica, es decir, se va avanzando poderosamente en el ámbito de las nuevas tecnologías, de la sociedad de la información y de la instantaneidad, evidentemente ello tiene ventajas prácticas inmediatas, ahora bien, es un riesgo más para la seguridad en el tráfico, no cabe duda que hay deben adoptarse determinadas cautelas, como es lógico, pero evidentemente los medios técnicos van mejorando, se van desarrollando y están a nuestra disposición.

R: Sr. Burniol: ¿Puc dir una cosa sobre aquest assumpte? A mi, parlar d'aquestes coses sempre em provoca una certa recança, perquè sembla que estigui fent propaganda del meu ofici, però em queden només dotze anys, de veritat que no parlo per fer propaganda. Si el que fa el notari és només legitimar la signatura, en moltes ocasions a través de la signatura electrònica pot trobar-se una alternativa. Però, seriosament, ¿el notari, només legitima la signatura? El notari identifica, el notari jutja la capacitat, el notari qualifica la representació, el notari, quan exerceix la seva funció amb decència, informa a les parts del què signen. Per exemple, els diu: a Barcelona el tipus d'interès que vostès han pactat variable és l'Euribor més

un diferencial de 0,50 per la primera disposició i de 1,25 per la segona. Moltes vegades ens trobem que ens responen: ¿què diu ara? Si ens pensàvem que era el 0,50 fix. És a dir, el notari ha de donar informació, és evident que la signatura electrònica pot substituir la intervenció notarial quan només es legitima la signatura, el que no fa la signatura electrònica és fer totes les funcions del notari. El registre de la propietat publica els documents que redacta el notari, si el que fa el notari és brossa, per dir-ho amb una paraula expressiva, el que publica el registre és brossa. Què vull dir amb brossa, que potser allò no ho ha signat en Pere, que ho ha signat en Joan suplantant la personalitat d'en Pere, potser aquell que ha signat no hi tocava, potser els poders estan revocats, per tant, torno a repetir que s'ha de donar a cada cosa el seu valor real, la signatura electrònica, per aquells supòsits en que es requereixi única i exclusivament la legitimitat de la signatura pot adoptar mecanismes de control i dir el contrari seria absurd i estúpid. Si es considera que el document notarial és alguna cosa més i, en el sistema llatí per suposat que representa alguna cosa més, aleshores la signatura electrònica no pot substituir-lo, si a algú li interessa més la signatura legitimada i l'altre sistema, el de l'assegurança bancària, perfecte, al final només cal d'escollir el que sigui més útil i més barat.

P: Sra. Puigsubirà: [FALTA UN TROÇ DE LA GRAVACIÓ] ...del perjudici de la llei nacional de la persona estrangera en referència a problemes de dret internacional privat, especialment en matèria successòria.

R: Sr. Burniol: No sé si he interpretat bé la pregunta, normalment en dret nacional la matèria successòria ve regulada per la llei personal del causant en el moment de la seva successió, el que és evident és que, per raons d'ordre públic, en el sentit «iustprivatista» de l'expressió. Un país, per exemple, en matèria de propietat immobiliària pot posar limitacions a aquesta aplicació de la llei personal, un dels polítics espanyols que, des de el meu punt de vista, ha tractat millor el tema de la immigració és l'expresident Pujol, les coses són com són i ho dic amb una lleialtat i una convicció totals, entre altres coses perquè Pujol s'ha preocupat del tema de la immigració des de la dècada de 1950, quan Catalunya va rebre la primera immigració i sempre ha reflexionat sobre aquesta qüestió. Per això en aquest tema Pujol mai no ha estat demagog i sempre ha estat molt realista, per exemple, ell sempre ha dit, «que vinguin tots»,

doncs cal establir un control, quan vinguin han de tenir tots els drets, sí, però també han d'assumir els deures, entre els deures està el de respectar les coordenades bàsiques que integren el fet cultural del país d'acollida, el que els italians anomenen, *il vicinato*. Vostès es preguntaran on vaig a parar, ¿què te a veure això, amb la pregunta? És ben clar, en matèria successòria la norma general és que la successió es regeix per la llei personal del causant, parlant clar: del difunt. ¿I si el difunt és de Madagascar, què? Ha d'aplicar-se la llei de Madagascar, ara bé, posem per cas l'estat andorrà, té la possibilitat d'imposar una sèrie de limitacions per mantenir determinades normes que considera d'ordre públic en referència a la propietat immobiliària. És evident que té dret a establir-les, per descomptat que sí, *lo cortès no quita lo valiente*, finalment, en dret no hi ha forma més segura d'equivocar-se que portar un principi fins a les darreres conseqüències. ¿La successió es regeix per la llei personal? Sí. ¿Poden establir-se limitacions? Les que siguin necessàries, si posem per cas que la propietat immobiliària no pot pertànyer a estrangers més d'un coeficient determinant pel terme municipal, que les companyies mercantils no poden superar un percentatge determinat. ¿Per què no? Sempre que sigui una raó plausible que es consideri que és d'interès nacional, això també és respectar *il vicinato*. En el tema de la immigració com en tots els temes cal dir les coses pel seu nom, ni poden venir tots, ni poden fer el que els doni la gana, ara bé, el que hi ha dues coses que són totalment inacceptables, la primera, abusar dels immigrants i, la segona, utilitzar mecanismes d'exclusió per perpetuar de forma indefinida el control polític, social i econòmic d'un determinat àmbit en mans d'un grup originari definit identitàriament.

¿M'he explicat prou bé?

R: Sr. Gómez: También está la remisión de la Constitución andorrana a la Declaración Universal de los Derechos Humanos, es decir, que tiene su límite en el doble sentido, en la acepción de orden público no admitís normas extranjeras por coherencia de norma, ni el resultado de la ampliación de las normas extranjeras; pero también respecto al derecho interno y las exigencias de la comunidad internacional.

P: Sra. Puigsubirà: ¿Vostès pensen que a Andorra hi ha seguretat jurídica? Partint de dos punts de vista, primer la solidaritat interterritorial i, segon, la valoració de la relació entre el principi d'imparcialitat i la manca de codificació civil d'una part i d'altra part el sistema judicial.

R: Sr. Gómez: En la primera cuestión lo referente a la solidaridad, es una cuestión diferente a la seguridad jurídica, la seguridad jurídica es un criterio formal, una especie de cauce, de presupuesto para el derecho, pero de algún modo nos conduce a la verdad formal. Mientras que la solidaridad es un valor material, un despliegue de la igualdad, o un lenitivo de la igualdad, y quizás tenga más vínculos con la justicia que, en todo caso, tiende a proporcionar o a tener la verdad material. La seguridad se basa en ficciones y ahí queda lo del registro, una de tantas ficciones a las que se recurre, como el derecho. Una cosa es la solidaridad y otra es la seguridad jurídica, puede existir solidaridad jurídica y haber un déficit de solidaridad, pero todo el mundo sabe a qué atenerse desde el punto de vista de la certeza del derecho. Yo diría que en todo caso esa primera parte de la pregunta podría reformularse.

La segunda cuestión en términos muy generales, como antes se dijo y se anticipó, pues la codificación fue una ventaja indudable en su momento, un signo de progreso, quizás los distintos procesos que también mencionaste antes en tu ponencia, sucesivos procesos históricos. El primero fue el de codificación por exigencia de la propia razón, en segundo lugar, fue el de legislación, los códigos, por aquello de la estabilidad, pueden modificar-se pero de tarde en tarde, no estar en continuos cambios, o incrementando su contenido de manera paulatina, entonces aparecieron leyes y leyes básicas separada de los códigos, el tercer proceso ya guarda relación con el final del siglo XIX, con la aparición del estado social, y sería el de deslegalización. Cuando, de hecho, las normas del ejecutivo aunque están subordinadas jerárquicamente a las del legislativo, lo reglamentan las leyes, pero adquieren cada vez un peso mayor o aparece la figura del decreto ley. Utilizada hasta la saciedad en todos los países aunque las razones de urgencia o de extrema necesidad no sean muy claras y decretos ley se han rechazado muy pocos, entre otras cosas, porque tiene una ventaja, a parte de entrar en vigor de inmediato, en el plazo de un mes, o a veces algunos días más, deben ser ratificados, en el sistema español, por el congreso en una votación en conjunto, sobre la totalidad, no cabe establecer o introducir enmiendas o correcciones, o todo o nada. En definitiva, la codificación

tuvo su sentido y ese proceso después sería desregulación y finalmente desformalización, que es una dejación de competencia por parte del estado. ¿Que ya existe una codificación? pues bien, ¿Que no existe? Hoy en día ese matiz anormativo presenta un estado bien diferente al que tuvo durante la edad media, en la edad moderna depende de cada caso concreto, me parece que sería conveniente, facilitaría las cosas pero no es tan necesario. En cuanto al poder judicial, y el principio de imparcialidad, cualquier órgano judicial debe resolver los asuntos de su competencia, que le corresponda conocer, resolverlos según derecho, si no es con muchas dilaciones pues tanto mejor, si no cobra sentido aquella maldición también citando a Ortega y Gasset, del gitano de «el pleito esté en los ganas» porque la justicia es lenta, es costosa y llega tarde, mal y nunca, y esta es también una crítica muy arraigada y heredada del siglo XIX, Von Krissman, por ejemplo, el fiscal prusiano. En definitiva, si no hay código habrá leyes, habrá otras normas jurídicas, habrá costumbres, tradiciones, que en el caso concreto de Andorra también están recogidas, o principios generales del derecho, que es lo que da más juego, por otra parte, y que en determinadas ocasiones no son ni principios, ni son generales, ni son jurídicos que son orales a saber. Pero darían un abanico de posibilidades al juzgador que podrían, siempre con la prudencia debida, aproximar la solución, a lo que se ha denominado justicia material, más que la justicia puramente formal. Lo importante es que exista esta posibilidad de instancia, de ejercitar acciones y eso sí que es una exigencia de la seguridad jurídica, después de recurrir, por ejemplo, el caso de la labor de la administración, el tan socorrido silencio administrativo, si es positivo se hacen valer las pretensiones del administrado, pero si es negativo tampoco cierra la vía jurisdiccional.

R: Sr. Burniol : Yo concretaría, para darles una idea clara de nuestra opinión, es evidente que las normas son necesarias, por ejemplo, ¿por qué hacen los alemanes el Código Civil en su momento? Como un acto de afirmación cultural y nacional, estamos aquí, muchas veces los códigos son actos de afirmación nacional, ustedes que no tienen este problema de afirmación nacional ustedes que son una nación indiscutida históricamente, ustedes que van por el mundo con tranquilidad este sentido que no tienen ningún complejo, no tienen que hacer el código por esta razón, me explico. Vostès ja son aquí, ho han aguantat tot, no els cal un codi per dir, ja som aquí, facin si el necessiten, amb les lleis ja en tenen prou i cal fer les lleis que siguin més

necessàries amb criteris d'urgència i amb criteris de necessitat, si després ho codifiquen, fantàstic, però no s'atabalin massa.

Veiem quines són les matèries que vostès necessiten regular, en les que hi ha un buit normatiu, en matèria urbanística, fiscal, això, allò de més enllà, el que sigui, de banca, doncs facin les lleis i tirin endavant. El sistema judicial, l'altre dia en unes jornades a Sitges, va assistir-hi José Maria Aznar i va fer-hi un discurs en el to encomiàstic habitual respecte a la situació espanyola i dient, no obstant, que calia emprendre una sèrie de reformes, perquè aquests set anys, que ell deia de convergència real amb l'economia europea, poguessin seguir el seu curs. Va començar dient reformes necessàries: la reforma de l'ensenyament i la reforma del sistema judicial, i va parlar de seguretat jurídica, el sistema judicial és fonamental i el sistema judicial és un problema de les persones, a mi em sembla que vostès han tingut i tenen un sistema judicial raonablement bo, preservin-lo, millorin-lo, tinguin bons jutges dedicats a la qüestió, que tinguin les lleis mínimes per aplicar i que puguin resoldre els temes amb rapidesa i de manera previsible i no s'atabalin més. La seguretat en matèria privada és això.

Un altre tema que no té res a veure però respecte al qual no em resisteixo a manifestar certa perplexitat perquè m'han és un tema que m'apassiona, és el de la solidaritat interterritorial, perquè procedeix d'un país a on el sentiment de cohesió és atàvic, he arribat a la conclusió que moltes vegades és molt difícil parlar de solidaritat interterritorial perquè no hi ha aquesta sensació de cohesió, aquesta sensació de pertinença, per tant, el tema de la solidaritat interterritorial no és un tema de seguretat, és un tema de cohesió social, de sentit de pertinença. Abans a la taula hem parlat d'aquest tema i els posava un exemple, els alemanys es queixaven als *landers* de l'oest perquè van haver de pagar la transformació dels *landers* de l'est, però be, tots són alemanys i finalment han pagat. Si vostès, que suposo que sí tenen aquest sentit de pertinença andorrana, doncs els serà molt fàcil practicar la solidaritat interterritorial, en la mesura que tinguin aquest sentit de pertinença, si no el tenen i en aquest aspecte també són tan ibèrics, aleshores la cosa es complica una mica.

P: Sra. Puigsubirà: Sr. López Burniol, ¿què pensa de la capacitat de la batllia respecte a l'equilibri entre l'interès privat i la justícia, necessiten els batlles ser més valents per aplicar els drets?

R: Sr. Burniol : Això em recorda una anècdota de que estant l' ambaixador José Maria Areilza a l'Argentina a l'època d'Eva Perón. Eva Perón va fer-li una pregunta absolutament incendiària i José Maria de Areilza va contestar-li, "mire usted señora, hay cosas que una señora puede preguntar y que un embajador no debe responder". Em permetran, ni jo sóc José Maria de Areilza ni cap de vostès és Eva Perón, però aplicarem la mateixa regla i em dispensaran.

P: Sra. Puigsubirà: ¿Quin tipus de resposta pot donar-se a nivell mundial davant la inseguretad provocada pel terrorisme? I, sobretot, davant l'esperit i la filosofia antiterrorista d'Estats Units en el seu propi país i en l'àmbit internacional.

R: Sr. Gómez: El profesor italiano y senador vitalicio Norberto Bovio, en un trabajo lúcido, *El futuro de la democracia* pone de relieve que la emergencia del fenómeno terrorista en algunos casos se debe a la ineficacia del estado o de ciertos modelos de estado que optan por la vía de la fuerza y por consiguiente como antídoto tendrían un efecto doble, por un lado mejorar eficacia en la actuación y por otro establecer cauces de diálogo, ya que si algo caracteriza también al estado moderno, como valores previos a los valores fundamentales de las primeras declaraciones que dan inicio al mundo contemporáneo, **ININTEL-LIGIBLE** son precisamente la tolerancia, el poder llegar a acuerdos con amplitud de miras y la dignidad humana. También conviene tener en cuenta si cabe este diálogo, que a veces no cabe. En cualquier caso, a juicio de Bovio, la cuestión del terrorismo es un tema que ya tiene una cierta antigüedad y algunos casos se vincula a una reacción por la vía de la violencia ante la política estatal, al menos resulta evidente que los objetivos de esa política no coinciden con los de los terroristas. Para este problema tampoco no hay recetas universales, eso porlo que atañe al ámbito interno, en el ámbito internacional pues otro tanto.

R: Sr.Burniol: Una pregunta ¿el que diem aquí no surt als diaris oi? No vull dir que no me'n refii...

P: Sra. Puigsubirà: No hi ha cap periodista a la sala.

R: Sr. Burniol: L'altre dia vaig trobar-me a l'aeroport amb en Narcís Serra i vam preguntar-nos on anàvem. Ell va dir-me que anava a Boston, i vaig preguntar-li que què hi anava a fer. Va explicar-me que assistia a una taula rodona amb Fukuyama sobre el tema de l'ordre global i el terrorisme. Vaig comentar-li: "ja saps que aquest tema m'interessa molt" i em va dir "ja t'enviaré el paper". Me'l va enviar, me'l vaig llegir i avui mateix, aquest matí [ININTEL·LIGIBLE O GRAVACIÓ TALLADA]

P: Sra. Puigsubirà: ¿Quina opinió els mereix la taxa Tobin?

R: Sr. Gómez: Yo no tengo una opinión muy definida al respecto.

R: Sr. Burniol: Abans ho dèiem, Jacques Delors preguntava ¿per què no ha d'haver-hi un consell de seguretat que faci referència a les transaccions financeres internacionals de la mateixa manera que hi ha un consell de seguretat que fa referència a les qüestions polítiques? És a dir, en aquest món globalitzat del que parlàvem anteriorment, és evident que això en matèria econòmica és el *far west*. Aleshores, començar a regular suposa senzillament establir, per exemple, unes taxes determinades, que tinguin una funció doble, les taxes sempre tenen una funció doble, una funció de finançament d'algunes activitats i no s'enganyin, en segon terme, una funció dissuasiva d'utilització, en principi com una eina, com una primera aproximació, aquest esforç de regulació en el doble sentit que amb els fons recaptats puguin atendre's algunes finalitats de caràcter general i, en segon terme, que hi hagi un cert efecte dissuasiu de determinats desplaçaments, em sembla raonable. Jo no hi estic preparat ni és el meu món ni per opinar si està ben fonamentada ni si és suficient o si és irrisòria. Ara, en qualsevol cas, una idea la tinc molt clara, cal començar a poc a poc i sempre és preferible qualsevol normativa que no res, per petita que sigui i per petits que siguin els seus efectes. ¿Que el Tribunal Penal Internacional està mal gestionat? En una taula rodona molt recent al col·legi d'advocats, Roser Ràfols, una advocada molt experta i molt intel·ligent, deia mil disbarats del Tribunal Penal Internacional, segur que funciona malament, però millor tenir-ne que, que no tenir-ne. Pensin el que vulguin, el tribunal de Nuremberg millor haver-lo tingut, que

no haver-lo tingut. La taxa Tobin serà irrisòria, ja sé que hi haurà gent que la critica, però és preferible tenir-la, que no tenir-la. No sé si m'explico.

R: Sr. Gómez: No la conozco con detalles pero he oído opiniones contradictorias al respecto aún así, no tengo una opinión muy formal. Respecto a la referencia a Estados Unidos, en la anterior pregunta ya que ha citado el tribunal internacional, yo me imagino que en el tribunal internacional, lo mismo la capacidad de diálogo y de compromiso, la crítica de Roser Ràfols sería por este motivo, si Estados Unidos no lo financia, si no pone esos límites que desnaturalizan el propio tribunal, en su caso como cautela...

R: Sr. Burniol: Siempre es importante formar parte de los imperio, yo siempre recuerdo aquella frase de San Pablo cuando lo detienen, "*cives romanus sum*", que significa, un respeto, usted no sabe con quien está hablando. En el cas dels americans és el mateix amb el Tribunal Penal Internacional, ¿què és el que no volen? Senzillament que els diplomàtics i els soldats que tenen a l'estranger quedin subjectes a la jurisdicció internacional. És un cas tan clar d'unilateralisme que veritablement fa feredat. Perquè no sigui tot optimista i sembli una qüestió de flors i violes, la veritat sigui dita que en aquests moments estem en una època de retrocés important en matèria de garanties. Dins de cada estat, els sistemes jurídics havien arribat a un funcionament raonable,estic parlant evidentment del primer món, i part del segon món, en aquests moments el buit que està deixant, el buit normatiu del que parlava Balladur, en l'àmbit internacional no hi ha absolutament res, és un retrocés important.

Un fet que no s'ha mencionat encara aquesta nit, i que no deixa de tenir la seva importància, durant el segle XIX les potències estaven equilibrades, la santa aliança, etcètera, sempre hi havia un equilibri. La guerra freda què va ser, també va ser un equilibri, imaginin què hagués passat l'onze de setembre de 2001 si la Unió Soviètica encara hagués estat en funcionament, no hi hauria hagut atemptats, perquè hi havia els dos ramats, el soviètic i el capitalista, i allà no es bellugava ningú. El problema és que, quan desapareix aquest equilibri ha d'haver-hi sempre contrapesos, com diuen els anglosaxons, balances i contrapesos, en el moment que no hi ha contrapès el poderós fa el que li dona la gana. L'altre dia, Francesc Vendrell afirmava que l'únic contrapès possible per a Estats Units és la ONU, i fixin-se quin

contrapès, el que li ha costat a Estats Units passar per la ONU pel tema d'Iraq, hi ha acabat passant perquè Tony Blair al final els va convèncer. Però aquest és l'únic contrapès que hi ha. En canvi, quan hi havia la Unió Soviètica aquest equilibri es mantenia, ara per tant, no hi ha equilibri, hi ha una situació de poder dominant i d'hegemonia absoluta per part d'Estats Units. Evidentment també augmenta la inseguretat mundial i, per altra banda, si tota manifestació de violència es criminalitza com terrorisme i l'única sortida possible és el que deia aquell general: «*tranquilidad viene de tranca*», doncs la cosa no funciona.

R: Sr. Gómez: En los órganos internos cuesta mucho alcanzar la igualdad, históricamente, en el ámbito internacional la razón ha solido estar del lado del más fuerte, es decir, la fuerza justifica los hechos. Esto puede observarse en la cultura clásica, Calicles en el «Gorgias» de Platón y a partir de entonces ante el banquillo se sientan siempre los perdedores, nunca las potencias ganadoras, hasta el momento por lo menos.

R: Sr. Burniol: Es fantástico que el fiscal Jackson, en la sesión inaugural del juicio de Nuremberg terminara su discurso diciendo estas palabras: "hoy nos disponemos a juzgar aquí a quienes han dirigido a la potencia derrotada, que sea señal y premonición de que en un futuro, también quienes ahora estamos juzgando podremos ser juzgados".

Ho va dir, però aquest moment no arriba.

R: Sr. Gómez: Lo dijo con la boca pequeña...

R: Sr. Burniol: En aquel momento seguro que se lo creían.

P: Sra. Puigsubirà: ¿Alguna pregunta més?

Pregunta del públic:

P: Des del punt de vista del dret privat, ¿és possible una seguretat jurídica sense publicitat en tres punts concrets: la publicitat de titularitat i de càrrega, la publicitat de titularitat fiduciària i la publicitat d'embargaments? I segon, en cas que la publicitat sigui necessària, com es pot

conectar o coordinar amb la intimitat o amb el dret a la reserva que tenen les persones, que es nota en la gent, gràcies.

R: Sr. Gómez: Des de mi punto de vista, y al margen del derecho registrado, opino que quedaría coja, si hay datos significativos que se omiten la información no es completa. El conocimiento de la situación no es absolutamente cabal, de eso no cabe duda en cuanto a la primera parte, pero es mi punto de vista.

La segunda cuestión, en cuanto a contestar lo que es la publicidad, la seguridad o ciertas exigencias de la seguridad con la intimidad. La seguridad no es un derecho, es un valor que se refleja en determinados derechos, la seguridad personal etcétera. La intimidad es un derecho, a veces hay conflictos de derechos y a este respecto hay una jurisprudencia extensa, al menos entre intimidad, el ámbito de la privacidad de un lado y la libertad de expresión de otro, con sentencias muy dispares según las características de cada caso de la primacía de lo colectivo sobre lo individual, pero que el derecho de expresión no comprende el vituperio, el insulto gratuito y exige ciertos límites de veracidad. Es un conflicto entre derechos, es decir, seguridad e intimidad porque lo dice, por la idea de preservar ciertos datos en aras de la intimidad, la intimidad tuvo un despliegue significativo y cada vez es un valor o un derecho más en crisis. En la sociedad actual, podría haber ciertas cautelas, ciertas exigencias de la intimidad, pero siempre que se preserve el principio de publicidad, que no se lo desnaturalice.

R: Sr. Burniol: Estoy sustancialmente de acuerdo, ya lo he dicho antes, es decir, creo que en una sociedad moderna de masas, entendiendo por sociedad de masas una sociedad urbana como es la andorrana es indudable que tiene que existir un registro de la propiedad y este registro de la propiedad tiene que publicar las titularidades y las cargas. El tema del negocio fiduciario es un tema técnico, que en definitiva las instituciones de publicidad tienen que publicar las titularidades que formalmente acceden a ellas y luego ya la determinación de los efectos que producen esta titularidad fiduciaria es una cuestión que los tribunales tienen que resolver en cada caso concreto. Pero en principio mi postura es clara, en una sociedad de masas tiene que haber un registro de la propiedad que publique las situaciones dominicales y

las situaciones de cargas, debe ser un registro técnico y debe ser un registro productor de efectos jurídicos, no un registro puramente administrativo, punto primero. Punto segundo, esto colisiona con el derecho a la intimidad, sí, por supuesto, entonces en cada momento es la sociedad la que tiene que determinar qué es preferente, si el derecho de todos los ciudadanos a pagar impuestos de acuerdo con su patrimonio, o el derecho de un ciudadano a que no se sepa cuantas fincas tiene o cual es su situación patrimonial. Me merecen un respeto tanto los que opinan una cosa como los que opinan la otra, lo que tiene que hacer una sociedad en cada momento histórico es determinar cual es el interés preferente. No estoy eludiendo el tema, si me preguntan cual es mi opinión les diré que para mi está claro, que en un estado moderno, no afecta en absoluto para el respeto a la intimidad en aquellos aspectos en los que verdaderamente debe respetarse escrupulosamente el que exista, ya no un registro de la propiedad, si no un impuesto sobre el patrimonio. A mi no me parece que un impuesto sobre el patrimonio sea contrario al derecho natural, ni sea contrario al derecho a la intimidad. En cada momento cada sociedad hará de su capa un sayo, si se considera en un determinado momento que efectivamente el valor que prima por encima de las obligaciones fiscales o por encima de la protección de los derechos de terceros es este derecho a la intimidad pues perfecto, lo único que podremos decirles es «si que tiene usted una intimidad celosamente guardada», quizá sea digno de admiración, entonces ¿ en un estado democráticamente constituido, quién es el que tiene que resolver? Sencillamente, el poder legislativo elegido por todos los ciudadanos.

P: Sra. Puigsubirà: ¿Alguna pregunta més?

R: Sr. Burniol: No vull dir més disbarats.

P: Sra. Puigsubirà: Moltes gràcies Sr. Gómez, moltíssimes gràcies Sr. López Burniol, moltes gràcies a tots els assistents i fins l'any que ve.